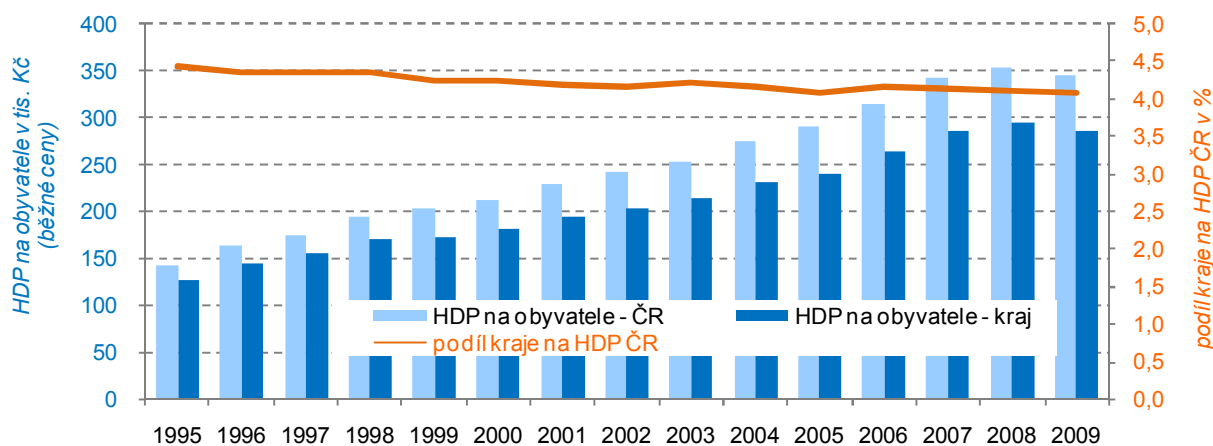

3. Ekonomický vývoj

**Ekonomická
výkonnost kraje
je průměrná**

Ekonomickou výkonností se Pardubický kraj řadí k mírně horšímu průměru. V letech 2005 až 2009¹⁰ se podílel na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) České republiky 4,1 % (čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji), přičemž dlouhodobě (dle dostupných údajů od poloviny 90. let) se uvedený podíl postupně snižoval.

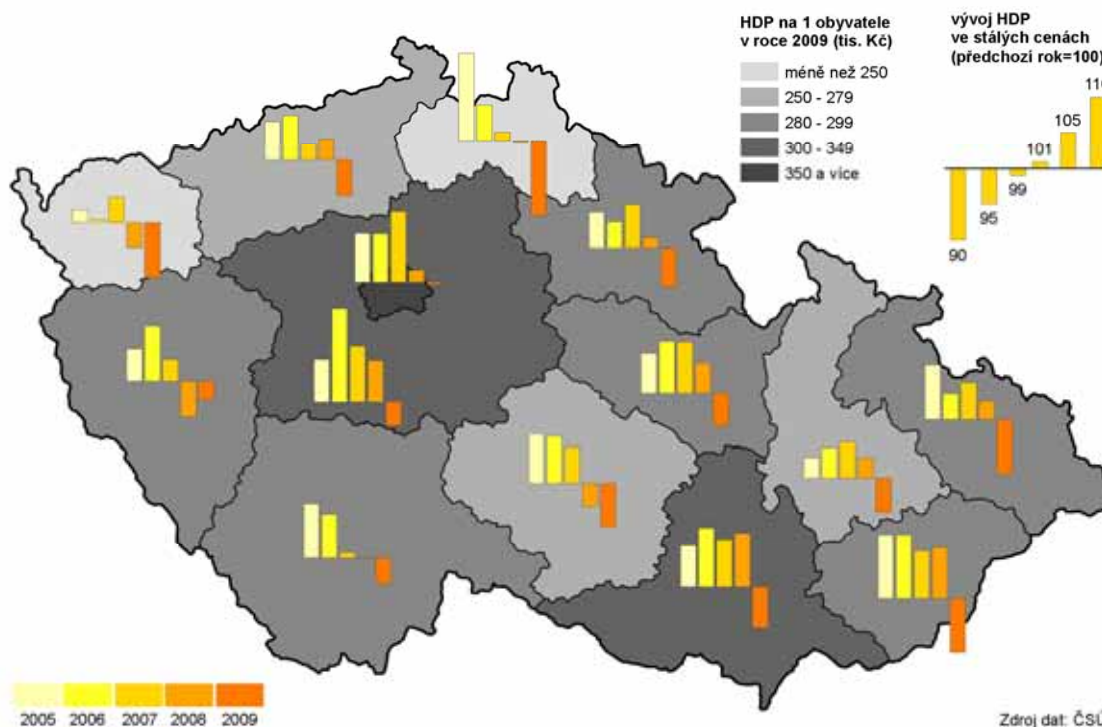
Graf 20 Hrubý domácí produkt v Pardubickém kraji

**Hrubý domácí
produkt na
obyvatele vlivem
ekonomické
recese klesl**

HDP po přepočtu na obyvatele v kraji do roku 2008 meziročně rostl, i když pomalejším tempem oproti republikovému. Následoval však pokles vyvolaný ekonomickou recesí (na 286 518 Kč v běžných cenách v roce 2009, tj. 83 % průměru ČR¹¹). V mezikrajském srovnání se přitom HDP na obyvatele v kraji řadí dlouhodobě na osmé až deváté místo.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2005 až 2009

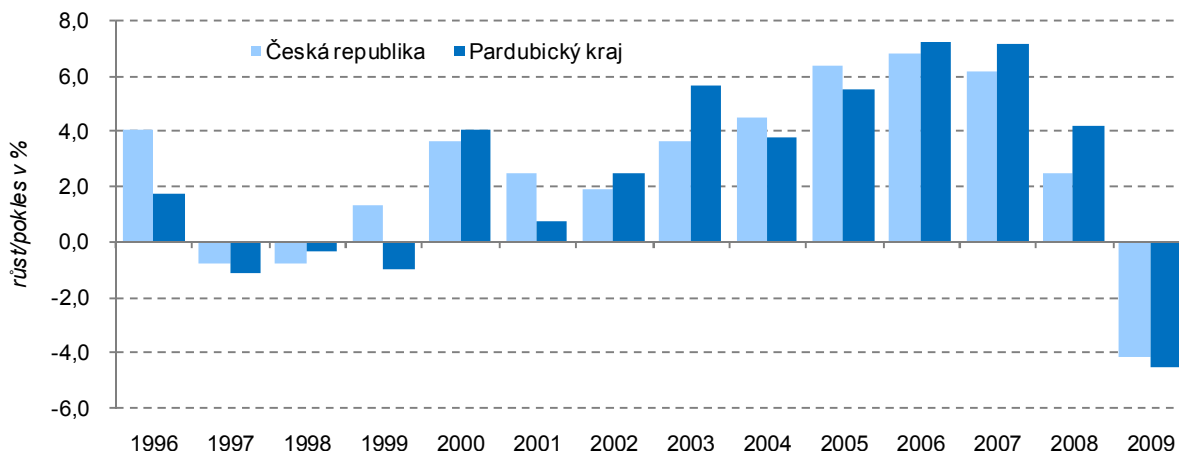
¹⁰ Makroekonomické údaje v regionálním členění za rok 2010 budou k dispozici v posledních měsících roku 2011.

¹¹ Průměr ČR překračuje pouze Hl. město Praha, a to více než dvojnásobně.

Hospodářský útlum se projevil v meziročním propadu HDP

Po předchozím příznivém vývoji ekonomiky se dopad hospodářského útlumu na HDP v kraji projevuje již v roce 2008 zpomalením meziročního růstu. Následuje výrazný pokles HDP ve stálých cenách – o 4,5 % na krajské, resp. o 4,1 % na republikové úrovni.

Graf 21 Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách v Pardubickém kraji a ČR

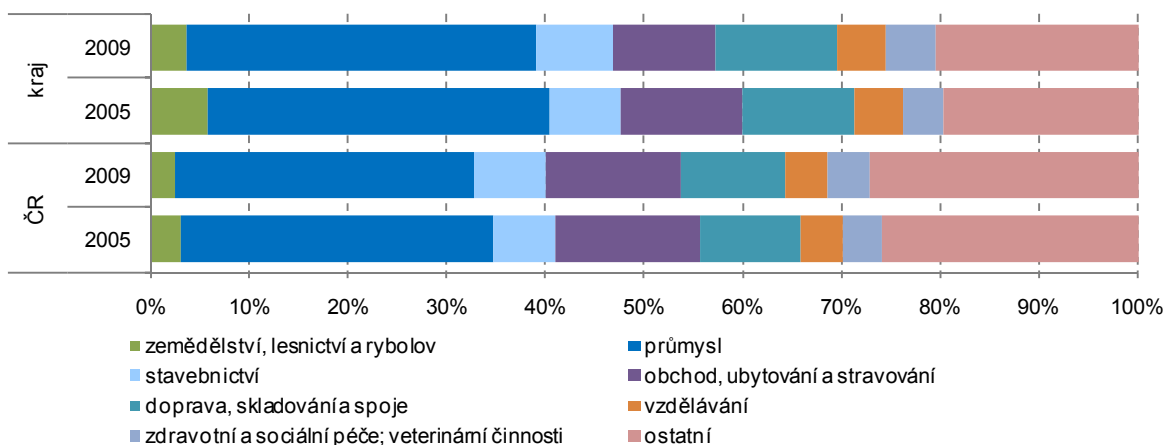
Objem tvorby hrubého fixního kapitálu se snížil výrazněji než v jiných krajích

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil rovněž ve snížené míře investování. Jestliže v roce 2008 dosáhla tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v kraji nejvyšší hodnoty od poloviny 90. let (29 754 mil. Kč v běžných cenách), v roce 2009 se projevil téměř pětinnový pokles (jeden z nejrychlejších mezi kraji). Podílem 3 % na republikovém objemu THFK v roce 2009 tak Pardubický kraj klesl v mezikrajském srovnání z devátého na dvanácté místo. Objemem THFK po přepočtu na obyvatele se zařadil na předposlední místo před Zlínský kraj.

Silný je sekundární sektor, roste význam služeb, primární sektor provází útlum

Hospodářský charakter Pardubického kraje je určován především sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), který se na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹² v roce 2009 podílel 43 % (o 1,2 procentního bodu více oproti roku 2005). Dlouhodobě se zvyšuje význam terciárního sektoru (tržní a netržní služby), jehož zastoupení na HPH se od roku 2005 v kraji pohybuje v průměru kolem 53 %. Klesající zastoupení na HPH naopak provází primární sektor, tedy zemědělství, lesnictví a rybolov (z 5,6 % v roce 2005 na 3,6 % v roce 2009); přesto stále patří k nejvyšším mezi kraji.

Graf 22 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Pardubickém kraji a ČR

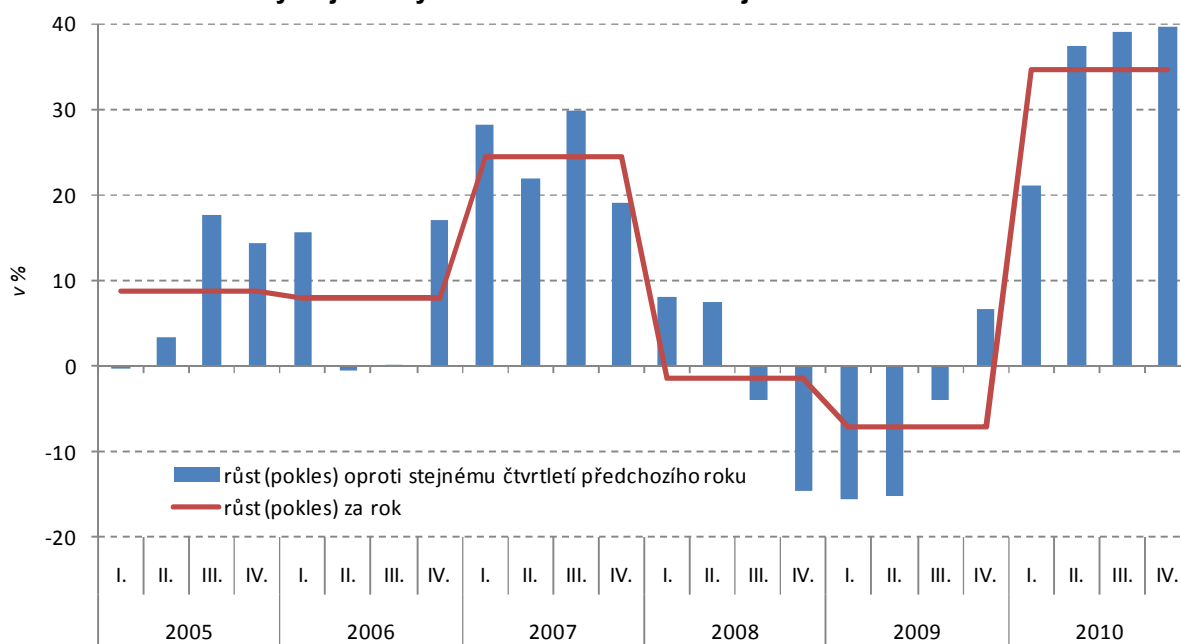

¹² Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

**Vývoz roste
nejrychleji
ze všech krajů**

Nejmenší dopady hospodářské recese v oblasti vývozu byly při mezikrajském srovnání zaznamenány v Pardubickém kraji. V roce 2009 zde došlo k nejnižšímu poklesu vývozu (o 7,1 % při celostátním poklesu o 13,5 %) a v roce 2010 naopak k nejvyššímu přírůstku (o 34,5 % při polovičním růstu za celou ČR). Meziroční pokles trval v kraji pouze pět čtvrtletí – od 3. čtvrtletí 2008 do 3. čtvrtletí 2009. Hodnotou celkového vývozu se kraj posunul v mezikrajském srovnání na 3. místo a v přepočtu na obyvatele dokonce na místo první. Na celkovém vývozu ČR se Pardubický kraj v roce 2010 podílel 9,4 % a jeho podíl meziročně vzrostl o 1,2 procentního bodu.

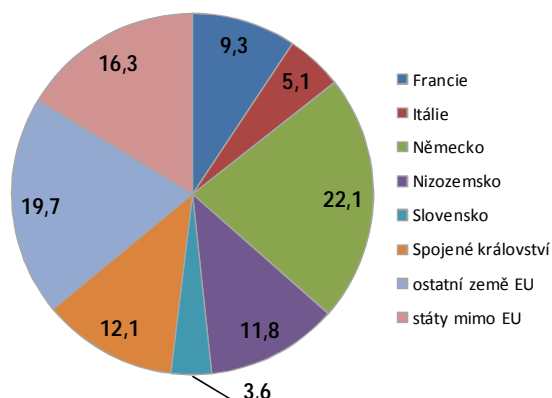
Graf 23 Meziroční změny objemu vývozu z Pardubického kraje

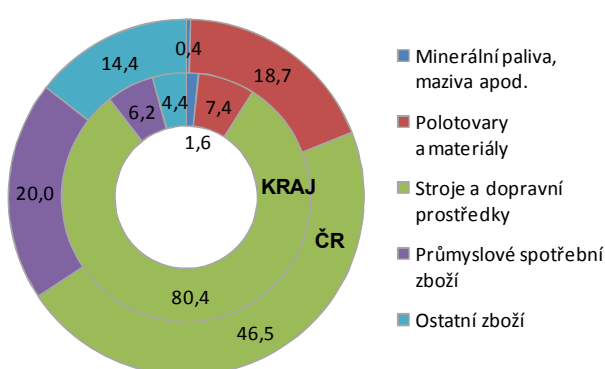
**Téměř čtvrtina
vývozu směřuje
do Německa**

Během roku 2010 se meziročně zvýšil podíl vývozu do zemí mimo Evropskou unii o 1,6 procentního bodu, v rámci EU se posílilo dominantní postavení Německa (zvýšení o 0,5 p. b.), posiloval též podíl vývozu do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na úkor Nizozemska a Francie. Vývoz na Slovensko sice v absolutním vyjádření roste, ale podprůměrné tempo růstu vedlo k poklesu již tak nízkého podílu vývozu o 0,3 procentního bodu.

Graf 24 Teritoriální struktura vývozu z Pardubického kraje v roce 2010 v %

Graf 25 Vývoz z Pardubického kraje v roce 2010 podle hlavních skupin zboží (SITC) v %

Rychleji roste vývoz strojů a dopravních prostředků

Podle klasifikace SITC (Standardní obchodní mezinárodní klasifikace) byly v roce 2010 čtyři pětiny vývozu z kraje zařazeny do kategorie Stroje a dopravní prostředky, největší část z toho připadala na výpočetní a telekomunikační techniku, elektroniku a motorová vozidla. Rostl podíl vyvážených strojů, dopravních prostředků i průmyslového zboží na úkor vývozu surovin. Ve finančním vyjádření se zvýšil vývoz chemikálií a polotovarů, jejich podíl na celkovém objemu vývozu se však snížil.

Klesají výdaje na vědu a výzkum

Výdaje na vědu a výzkum rostly v kraji do roku 2007, počty výzkumných pracovníků až do roku 2008. V roce 2009 (poslední dostupné regionální údaje) byl již objem vynaložených prostředků i počet výzkumných pracovníků nižší oproti roku 2008 o 3 %. Meziročně se však zvýšil podíl veřejných zdrojů na celkovém objemu výdajů o 5,6 procentního bodu na 27,9 %.

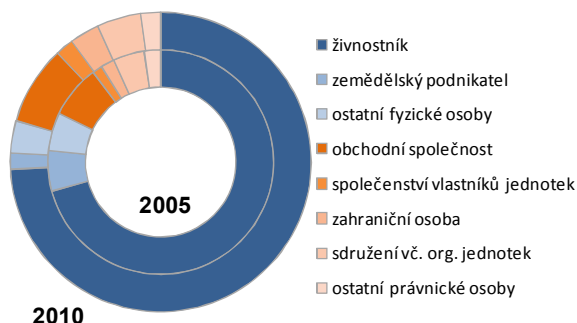
Pomaleji roste podíl uživatelů osobních počítačů

Obyvatelé Pardubického kraje postupně ztráceli náskok, který měli po roce 2000 ve využívání informačních technologií. V roce 2006 byl mezi obyvateli Pardubického kraje nadprůměrný podíl pravidelných uživatelů osobního počítače (mezi kraji pátý nejvyšší) a ještě v roce 2007 byl v kraji po Hlavním městě Praze druhý nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem. V roce 2009 v kraji podíl pravidelných uživatelů PC mírně překračoval polovinu populace; za republikovou úroveň zaostával o 2,5 procentního bodu a v mezikrajském srovnání se zařadil až na 10. místo. Podprůměrný je v kraji i podíl domácností vybavených připojením na internet, zejména vysokorychlostní.

Přibývali hlavně živnostníci a společnosti s ručením omezeným

V průběhu roku 2010 přibylo v kraji 5 202 nových ekonomických subjektů, ve skutečnosti však vzhledem k zániku některých subjektů byl jejich celkový přírůstek poloviční. Většina tohoto přírůstku se týkala živnostníků (růst o 2,7 %), přibývaly též obchodní společnosti (meziroční přírůstek 4 %), zejména společnosti s ručením omezeným. Z hlediska zaměření se nejvíce subjektů orientuje na obchod, ubytování a stravování (30,5 %), následuje průmysl (15,1 %), stavebnictví (13,5 %) a zemědělství (4,7 %). Pouze 660 subjektů sídlících v kraji má více než 50 zaměstnanců a z nich jen 9 více než 1 000 zaměstnanců (7 průmyslových podniků, Pardubická krajská nemocnice a Univerzita Pardubice). Podnikatelská aktivita (počet živnostníků na 1 000 obyvatel) je v Pardubickém kraji při mezikrajském srovnání čtvrtá nejnižší. V rámci kraje je nadprůměrná v okrese Pardubice, výrazně podprůměrná v okrese Svitavy.

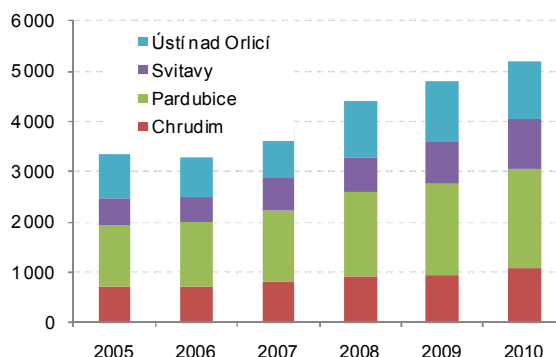
Graf 26 Struktura ekonomických subjektů v Pardubickém kraji k 31. 12. v %

Živočišná produkce převyšuje rostlinnou

Kraj se řadí k regionům s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti i na hrubé přidané hodnotě, přitom živočišná produkce se dlouhodobě podílí na celkové zemědělské produkci více než produkce rostlinná (s výjimkou roku 2007).

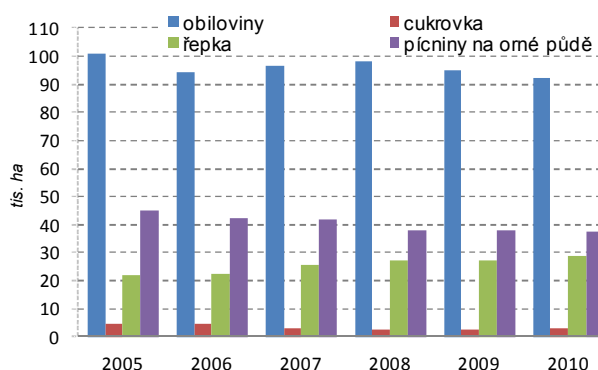
Graf 27 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

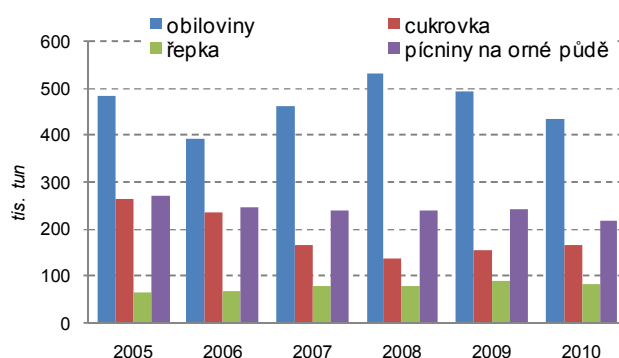
Sklizeň většiny plodin nedosáhla úrovně roku 2009

Rostlinná produkce se ve finančním vyjádření od roku 2005 v kraji podílí na celkové zemědělské produkci v jednotlivých letech mezi 44 a 50 procenty, přitom v roce 2009 (poslední dostupná data) činil podíl 48 %. Rozhodující podíl na rostlinné produkci mají obiloviny (34 % v roce 2009), následují technické plodiny (27 %) a krmné plodiny (19 %). Poměrně malé zastoupení má zelenina (10 %) a brambory (3 %). Velikost osevních ploch jednotlivých plodin se v kraji mění ve vazbě na poptávku po jednotlivých zemědělských komoditách. Zatímco osevní plochy obilovin meziročně kolísají, plochy krmných plodin se s klesající živočišnou výrobou dlouhodobě snižují. Do roku 2008 se zmenšovaly osevní plochy cukrovky. Podpora produkce biopaliv vede v kraji ke zvětšování osevních ploch řepky. Pokles sklizně obilovin v kraji v roce 2010 v porovnání s rokem 2009 o 61,3 tis. tun byl vyvolán kombinací menších osevních ploch (hlavně ječmene) a nižšího průměrného hektarového výnosu (všech druhů obilovin). Příčinou poklesu produkce krmných plodin bylo hlavně snížení hektarových výnosů kukuřice na zeleno a píce na orné půdě. Rozšíření osevních ploch řepky již nebylo obdobně jako v roce 2009 doprovázeno růstem hektarových výnosů; produkce řepky v kraji poklesla o 6,1 tis. tun. Naproti tomu u cukrovky rostla produkční plocha rychleji než klesal hektarový výnos, tím se meziročně zvýšila její sklizeň o 10,1 tis. t.

Graf 28 Osevní plochy vybraných plodin v Pardubickém kraji

Graf 29 Sklizeň vybraných plodin v Pardubickém kraji

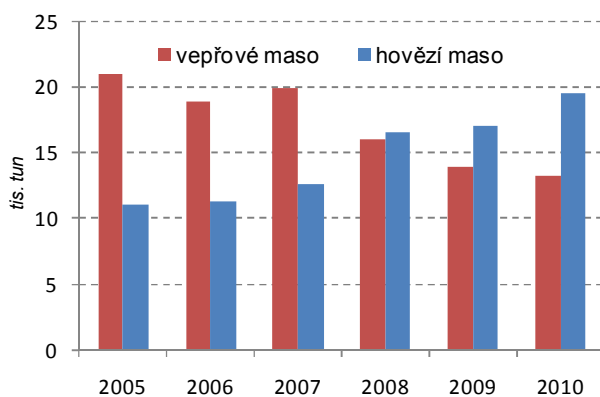
Pokračovalo snižování stavů skotu; nejlepší výsledky v odchovu hospodářských zvířat

Soupisem hospodářských zvířat byl v Pardubickém kraji zjištěn meziroční pokles stavu skotu a drůbeže, počty prasat, koní a ovcí rostly. Úbytek skotu o 2,8 % navázal na jeho snižování z předchozích dvou let. Po výrazném poklesu počtu prasat v letech 2007 a 2008, se pokles zpomalil a v posledním roce došlo v Pardubickém kraji meziročně k růstu jejich stavu o 6,6 %, počty prasníc se dokonce zvýšily o 7,3 %. Mírně vzrostl stav ovcí (o 5 %), naproti tomu došlo k meziročnímu úbytku drůbeže o celou jednu třetinu. Zásluhou podprůměrného úhynu telat se počtem odchovaných telat na 100 krav řadil v roce 2010 Pardubický kraj na 1. místo v republice. Třetí nejvyšší počet narozených selat na prasnici v roce 2010 v kombinaci s druhým nejnižším úhynem vedl v Pardubickém kraji k tomu, že zde byl zjištěn nejvyšší počet odchovaných selat na prasnici.

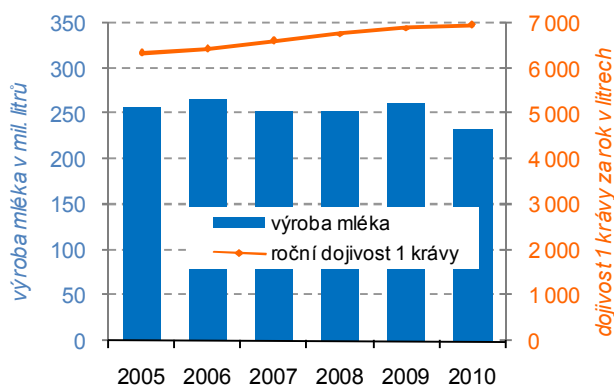
Průměrná dojivost roste, výroba mléka klesá

Výroba mléka se v kraji snížila v roce 2010 o 11,1 %, přitom celostátně výroba mléka poklesla o 6,9 %. Současně se v kraji zvyšovala průměrná dojivost; hodnota 6 977 litrů na krávu za rok 2010 je o 1,2 % vyšší než v roce předchozím. V porovnání s rokem 2009 se v uplynulém roce v kraji zvýšily počty poraženého skotu a rostla i průměrná hmotnost poražených kusů. Odlišné tendence byly zjištěny u porážek prasat; poklesl počet poražených zvířat při zvýšení jejich průměrné hmotnosti.

Graf 30 Výroba masa v jatečné hmotnosti v Pardubickém kraji

Graf 31 Výroba mléka a průměrná roční dojivost v Pardubickém kraji

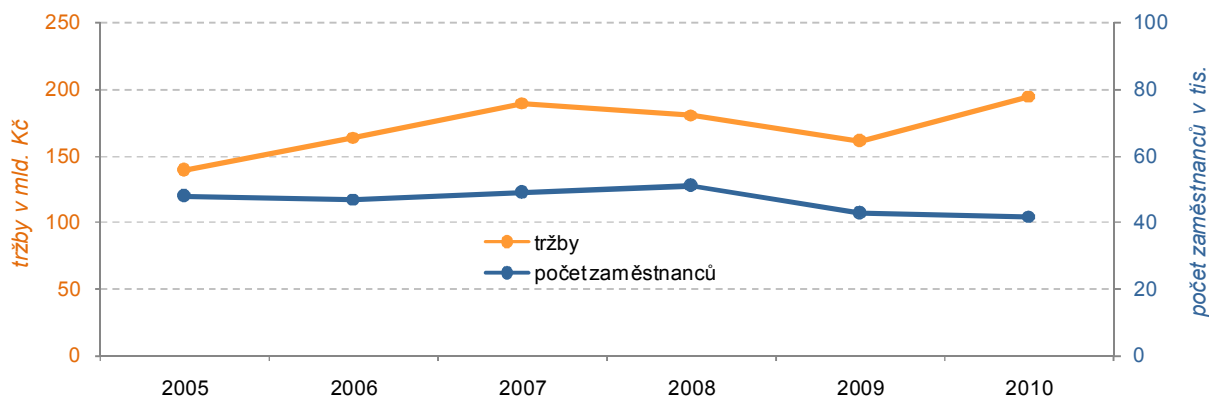
Rychlejší růst zalesňování oproti těžbě dřeva

Zalesňování probíhalo v roce 2010 v kraji rychleji než v předchozích letech. Bylo zalesněno 1 425 ha (1 % lesních pozemků), to je o pětinu více než v roce 2009. Častěji se využívaly listnaté dřeviny, hlavně buk a dub. Z jehličnatých dřevin si dominantní postavení držel smrk, relativně rychleji se však zvětšovaly plochy zalesňované borovicí. V uplynulém roce vzrostl meziročně objem vytěženého dřeva o 3,3 %. Přesto celková těžba nedosáhla úrovně z roku 2008. Tehdy byla vysoká těžba vyvolána nutností vytěžit dřevo poškozené živelními pohromami (73 % celkové těžby, v roce 2010 pouze 30 % těžby).

Tržby za prodej vlastních výrobků v průmyslu meziročně vzrostly o pětinu

V roce 2010 se v Pardubickém kraji snížil počet průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci o 10 na 140. Snižování počtu zaměstnanců přesunulo několik z nich pod hodnotu vymezující zpravodajskou povinnost. Průměrný evidenční počet zaměstnanců podniků v kraji meziročně poklesl o 2,0 %, přitom v roce 2009 byl zjištěn pokles o 15,8 %. Průměrná hrubá měsíční mzda se v uvedeném souboru podniků během roku 2010 zvýšila o 3,5 % na 22 563 Kč. Tato průměrná mzda dosahovala 88,6 % úrovně průměrné republikové mzdy a byla čtvrtá nejnižší mezi kraji ČR. V roce 2010 dosáhly tržby velkých průmyslových společností v kraji za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy hodnoty 194,3 mld. Kč, v meziročním porovnání došlo k jejich růstu o 21 % (po Moravskoslezském kraji druhý nejvyšší růst). Objem tržeb na zaměstnance byl mezi kraji ČR třetí nejvyšší za Ústeckým a Středočeským krajem. Postupně se snižoval podíl přímého vývozu na tržbách; v roce 2010 to byla pouze třetina tržeb.

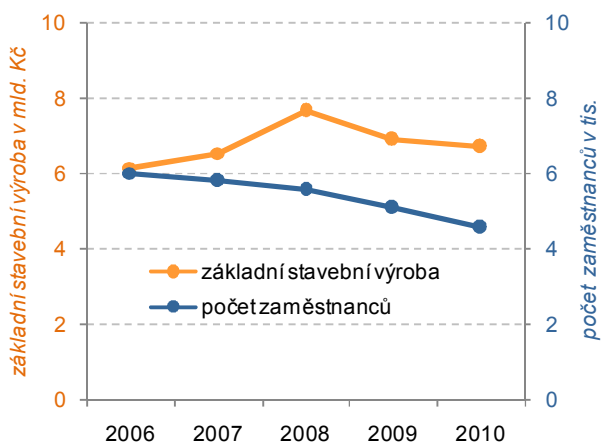
Graf 32 Počet zaměstnanců a tržby z průmyslové činnosti v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Pardubickém kraji

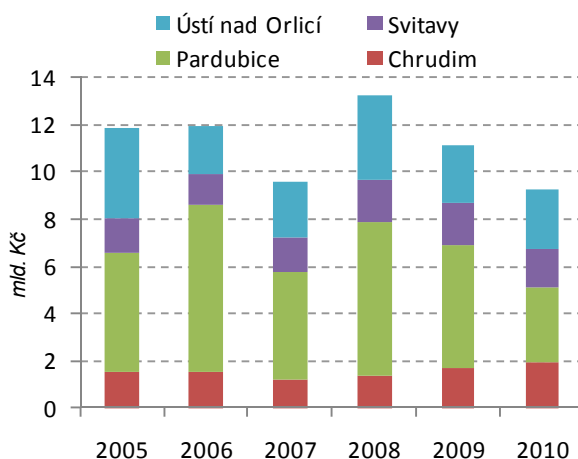
Pokračuje výrazný úbytek zaměstnanců ve stavebnictví

V Pardubickém kraji se v roce 2010 počet stavebních podniků zaměstnávajících 50 a více osob snížil o 4 na 46 a průměrný evidenční počet pracovníků meziročně poklesl o 9,9 %, což byl po Libereckém kraji druhý nejvyšší meziroční pokles. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v těchto společnostech se meziročně zvýšila o 4,8 % na 23 619 Kč, v komparaci s kraji ČR byla její výše po Karlovarském kraji druhá nejnižší. Objem základní stavební výroby (ZSV) proti předchozímu roku poklesl o 2,8 %. Pokles byl ovlivněn snížením ZSV v pozemním stavitelství (o čtvrtinu); ZSV v oblasti inženýrských staveb vzrostla o 8 %.

Graf 33 Počet zaměstnanců a základní stavební výroba v podnicích s 50 a více zaměstnanci se sídlem v Pardubickém kraji

Graf 34 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci podle místa stavby

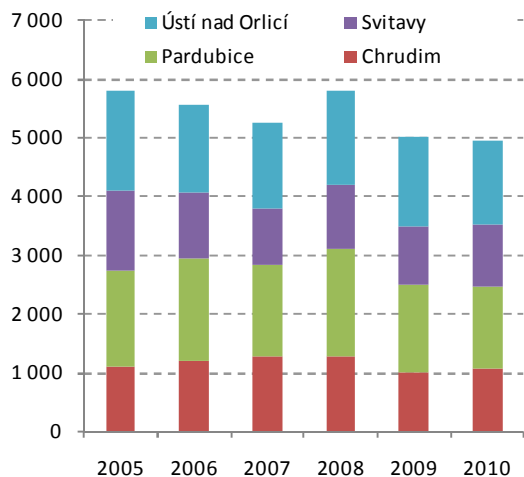
Nejnižší intenzita výstavby je na Svitavsku

Rychleji než objem ZSV provedené podniky se sílem v kraji se v roce 2010 snižoval objem prací provedených podle dodavatelských smluv na území kraje (o 17 %), zejména v okrese Pardubice. Veškerý pokles se týkal staveb pro veřejné zadavatele a většinu tvořily inženýrské stavby. V přepočtu na 1 obyvatele se dlouhodobě nejméně staví v okrese Svitavy.

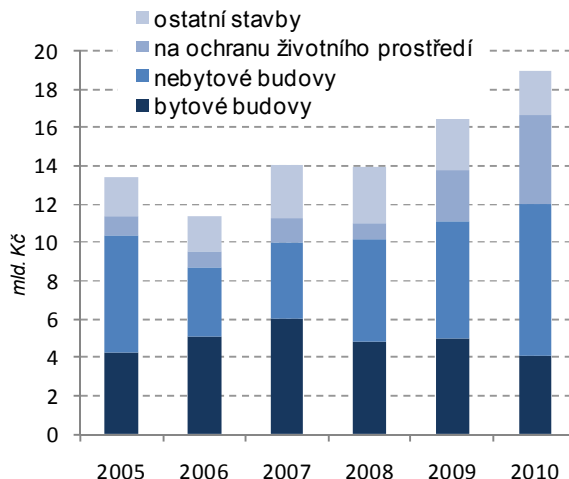
Počty stavebních povolení a ohlášení klesají

Pokračoval pokles počtu stavebních povolení a ohlášení, vydaných stavebními úřady, zejména v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. Úbytek byl zaznamenán u staveb nebytových budov a staveb na ochranu životního prostředí.

Graf 35 Vydaná stavební povolení a ohlášení v okresech Pardubického kraje

Graf 36 Předpokládaná hodnota povolených staveb v Pardubickém kraji podle druhu stavby

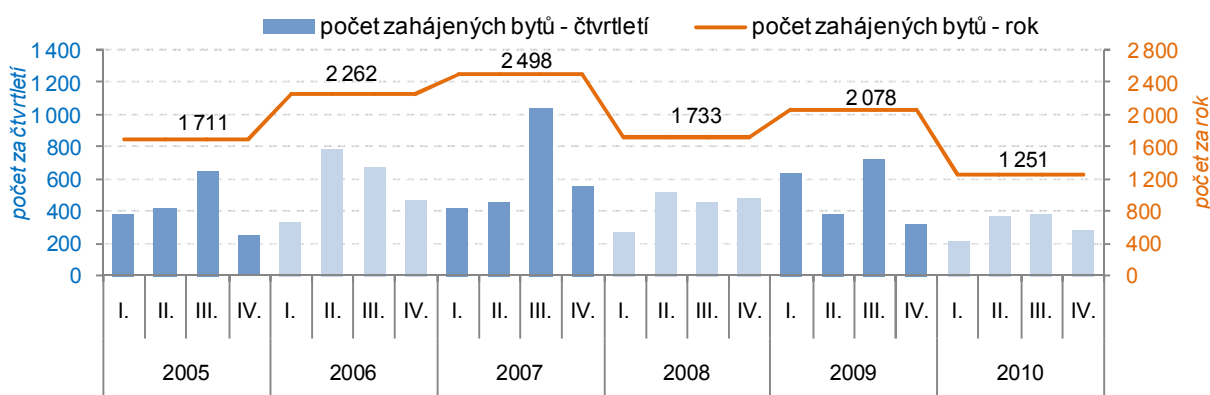
Roste průměrná hodnota povolených staveb na ochranu životního prostředí

Průměrná hodnota povolené (ohlášené) stavby se postupně zvyšuje (především u staveb na ochranu životního prostředí). V roce 2010 činila v Pardubickém kraji 3,8 mil. Kč, tj. o 0,4 mil. Kč více než před rokem a dokonce o 1,4 mil. Kč více než v roce 2008. Nejvyšší průměrnou hodnotu měly v roce 2010 povolené stavby v okrese Pardubice (5,5 mil. Kč), nejmenší v okrese Chrudim (2,0 mil. Kč). Vyšší průměrnou hodnotu mají stavby na ochranu životního prostředí (zřejmě v souvislosti s budováním dotovaných staveb čistíren odpadních vod) a nebytové budovy. Orientační hodnota všech v roce 2010 povolených a ohlášených staveb v kraji byla 19 mld. Kč.

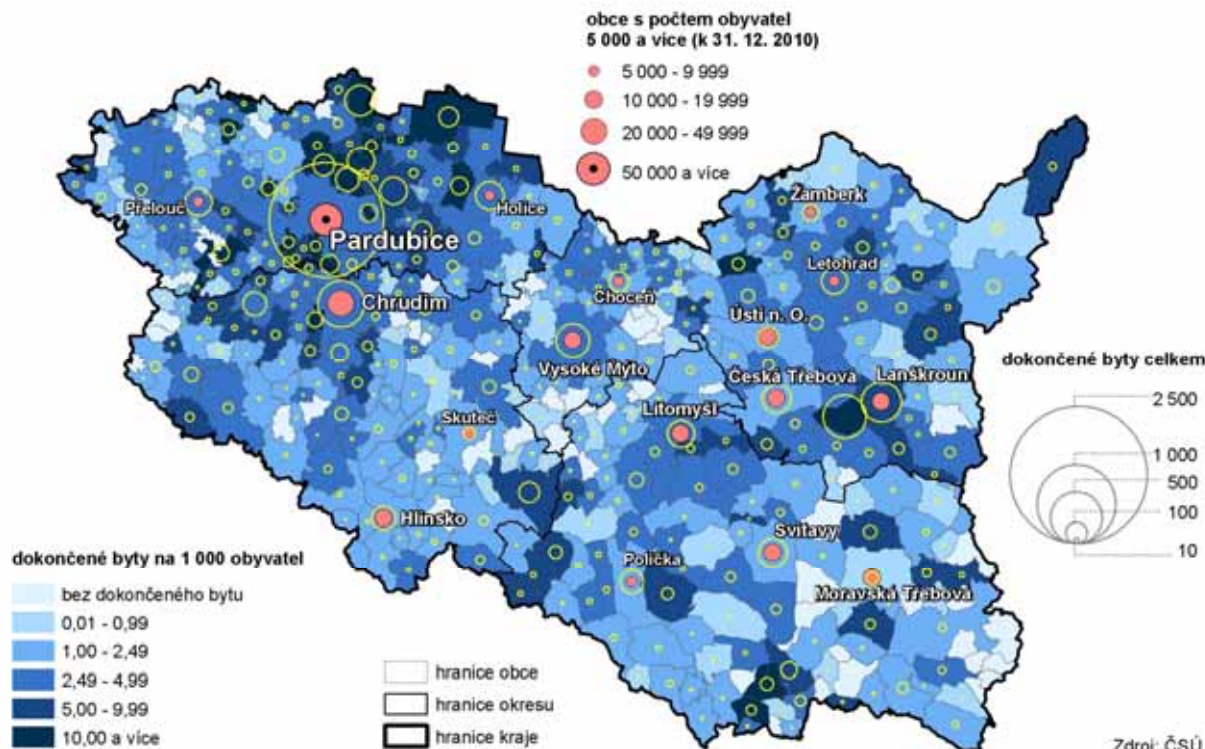
Postupný útlum bytové výstavby

Důsledkem hospodářské recese bylo v kraji omezení výstavby bytů, zejména v bytových domech. Celkový počet bytů, jejichž výstavba začala v roce 2010, se oproti roku 2009 snížil o více než třetinu. Méně bytů se v kraji po roce 2000 začalo stavět jen v roce 2001, přitom ve východní polovině kraje dokonce pouze počátkem 90. let 20. století.

Graf 37 Zahajovaná výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2005 až 2010

Vzrostl počet dokončených bytů v rodinných domech

V návaznosti na vyšší rozestavěnost rodinných domů z předchozích let se v roce 2010 zvýšil celkový počet dokončených bytů oproti předchozímu roku o 2,0 %, přitom bytů v rodinných domech dokonce o 12,2 %. V bytových domech bylo dokončeno 252 bytů, z toho pouze 16 obecních bytů a žádné družstevní. V přepočtu na 1 000 obyvatel se v rámci kraje výrazně více bytů dokončovalo v okrese Pardubice (projev suburbanizace v zázemí Pardubicko-hradecké aglomerace). Relativně vysoký počet dokončených bytů byl v roce 2010 zaznamenán i v okrese Chrudim. Pokračoval trend rostoucí průměrné hodnoty 1 m² obytné plochy bytů v rodinných domech. Naproti tomu se průměrná hodnota m² bytu v bytovém domě v kraji od roku 2007 snižuje.

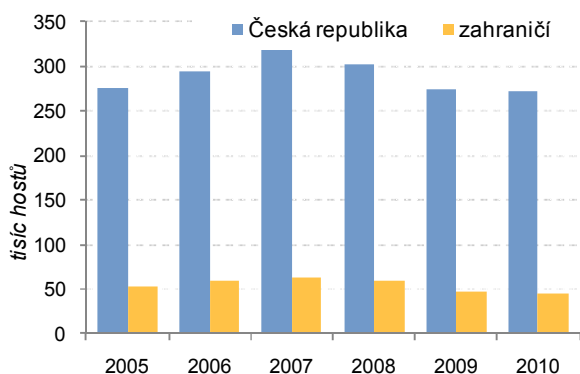
Podle sčítání dopravy 2010 pokleslo zatížení silnic

Po meziročním poklesu počtu osobních a nákladních automobilů v roce 2009 se v uplynulém roce začal počet vozidel opět zvyšovat. Naproti tomu se dále neměnila délka silnic. Podle zveřejněných výsledků sčítání vozidel 2010 poklesla v souvislosti s hospodářskou recesí v posledních letech intenzita dopravy, především nákladní. Kvantifikace této změny je obtížná vzhledem k metodické změně u sčítání nákladních vozidel. Výsledky sčítání dopravy v roce 2010 potvrdily, že nejzatíženější úseky komunikací jsou ve velkých městech a ve městech na silnici I/35, ve kterých ještě nejsou vybudovány obchvaty. Pozitivní vliv na snížení dopravní zátěže v Holicích mělo vybudování obchvatu města, mimo město tím byly odvedeny čtyři pětiny těžké dopravy. Doprava mimo větší města není tak silně zatížena místními přepravními aktivitami a více vynikne význam těžké, především dálkové dopravy. Kromě silnice I/35 je to patrné i na silnicích I/37 a I/43. Nejzatíženějším silničním úsekem v kraji byla silnice I/37 v Opatovicích nad Labem, která slouží nejen jako hlavní spojení v Pardubicko-hradecké aglomeraci, ale i jako „dálniční přivaděč“ dálnice D11 pro Hradec Králové a jeho zázemí. Intenzita dopravy je zde o polovinu vyšší než na krátkém úseku dálnice D11 na území Pardubického kraje.

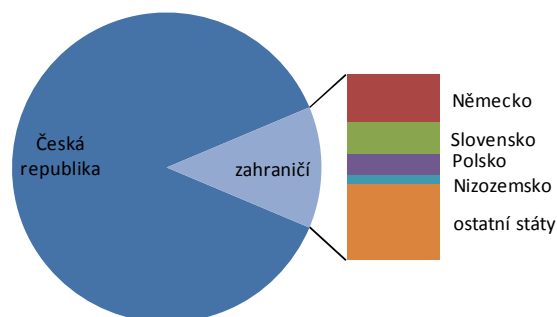
Nízký počet ubytovacích zařízení pro náročnou klientelu

V 336 hromadných ubytovacích zařízeních, která v roce 2010 poskytla informace o svých aktivitách, sloužilo v 6 610 pokojích cestovnímu ruchu 18 793 lůžek; v kraji bylo v 17 kempech 1 731 míst pro stany a karavany. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že je v kraji nejméně ubytovacích zařízení s vysokým standardem (pouze 4 čtyřhvězdičkové hotely). Nejrozšířenější jsou v kraji tříhvězdičkové hotely a penzióny. Využití lůžek v hotelích a podobných zařízeních bylo v roce 2010 třetí nejnižší po Ústeckém kraji a Vysočině.

Graf 38 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) v Pardubickém kraji

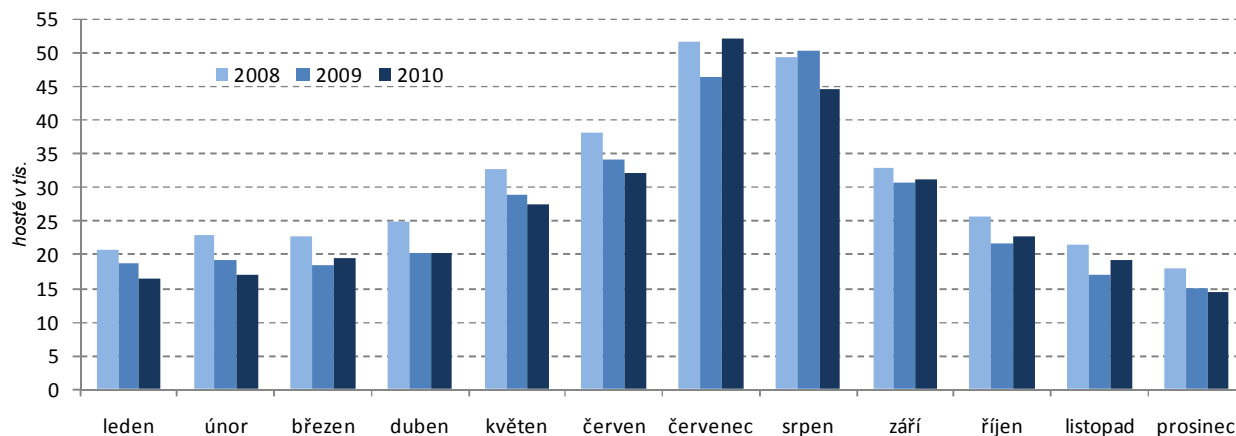
Graf 39 Struktura hostů HUZ v Pardubickém kraji v roce 2010 podle zemí v %

Hostů nadále ubývá

Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji meziročně poklesl o 1,2 %, přitom ze zahraničí o 2,1 %. Pokles úbytku hostů započal v roce 2008, průměrná doba pobytu se zkracuje již od roku 2007.

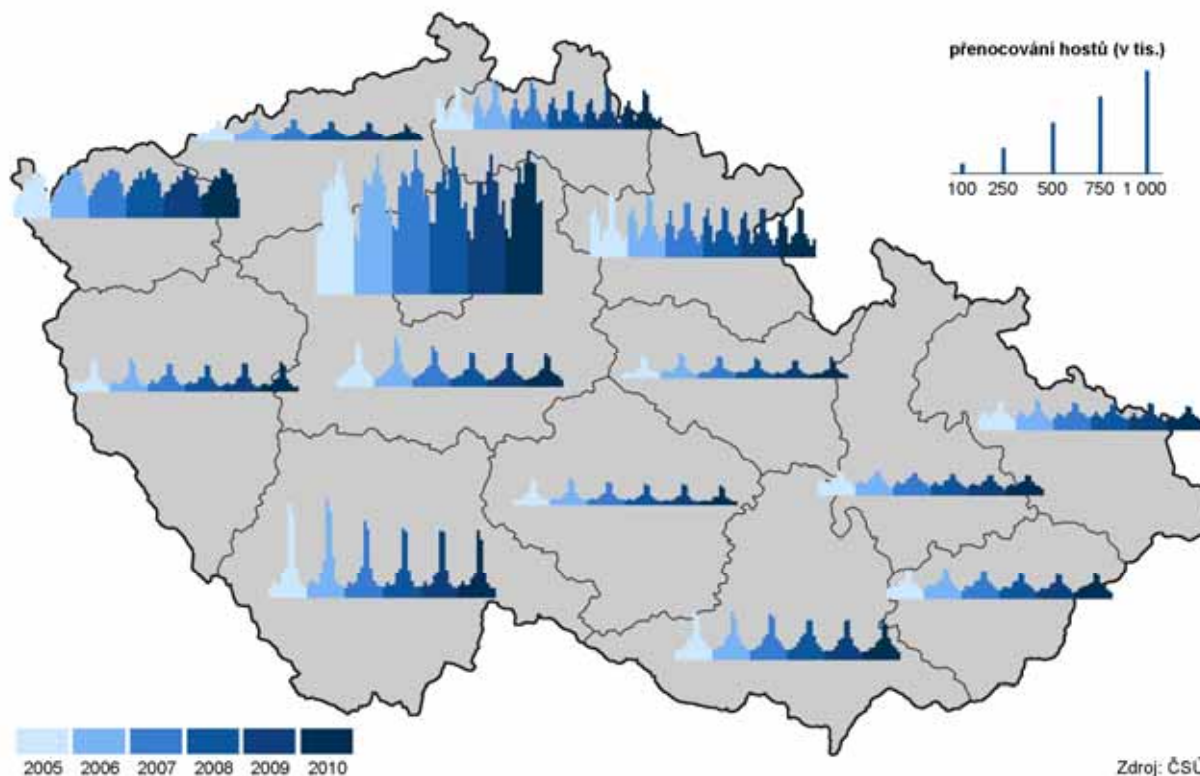
Graf 40 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji

Turistická sezona kulminuje nejčastěji v červenci

Nejvíce hostů bývá nejčastěji v ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji v červenci; výjimkou byl rok 2009, kdy se jich v kraji nejvíce ubytovalo v srpnu. Na rozdíl od sousedního Královéhradeckého kraje se v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji téměř neprojevuje zimní sezona. Vliv školních lyžařských kurzů a rodinné rekreace o jarních prázdninách zde není patrný.

Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2005 až 2010 (údaje za jednotlivé měsíce)

Podrobnější údaje k ekonomickému vývoji na internetových stránkách ČSÚ Pardubice
[tematická skupina Ekonomika](#)

[tematická skupina Životní prostředí, zemědělství](#)

Externí zdroje dat

[Ředitelství silnic a dálnic - Sčítání dopravy 2010](#)